

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

**ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНИЙ ВИМІР
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
МИСТЕЦЬКОГО ПРОФІЛЮ**

Колективна монографія

II частина

Київ
Вид-во “Світ знань”
2023

УДК 378.091.3:37.011.3-051]:7

Т 65

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету мистецтв
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 1 від 26 вересня 2022 р.)*

Рецензенти:

В. М. Лабунець, доктор пед. наук, професор, декан педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Д. Г. Юник, доктор пед. наук, професор кафедри теорії та історії музичного виконавства Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського;

Е. М. Кучменко, доктор історичних наук, професор Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Автори: *Л. Байда, Т. Бодрова, Т. Бондар, Т. Борова, В. Буханевич, Ван Кань, І. Глазунова, Н. Горбатенко, Т. Гризоголова, Ж. Дьоміна, Н. Дуб'юк, О. Єременко, І. Коваленко, А. Литвак, Лю Шуай, О. Матвієнко, О. Мельник, І. Міхнєва, Т. Олефіренко, Л. Паньків, Г. Савчук, Л. Степанова, Сью Вейвей, Сью Цін, І. Топчієва, В. Федоришин, О. Хоружа, Л. Чинчева, П. Шевчук, О. Шевченко, Ян Чаншен.*

Т 65

Трансдисциплінарний вимір підготовки фахівців мистецького профілю : колективна монографія. Ч. 2 / Байда Л. та ін. ; за заг. ред. А. Козир, В. Федоришина. – Київ : Вид-во “Світ знань”, 2023. – 367 с.

ISBN 978-966-7742-27-0

У II частині монографії представлений методичний інструментарій трансдисциплінарної підготовки фахівців у галузі мистецької освіти. Виокремлено етнокультурний контекст викладання навчальних дисциплін у закладах вищої мистецької освіти. Визначена система культурологічного висвітлення національного мистецтва, основою якого є глибоке проникнення до образної сутності, до особливостей відтворення національної ментальності в мистецтві. Обґрунтовані основні напрямки мистецької освіти, що зафіксовані в освітньо-наукових моделях. Монографія призначена для науково-педагогічних працівників, аспірантів, магістрантів і студентів вищих навчальних закладів мистецької освіти, вчителів музичного мистецтва, музичних педагогів.

УДК 378.091.3:37.011.3-051]:7

ISBN 978-966-7742-27-0

© Колектив акторів, 2023
© Вид-во “Світ знань”, 2023

Василь Федоришин, Олена Хоружа, Ван Кань

МЕТОДИ І ЗАСОБИ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ ОРГАНІЗАЦІЇ МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На сучасному етапі активної інтеграції української педагогічної науки у світовий, європейський освітньо-інформаційний простір етнокультурна орієнтація системи національної освіти загалом і мистецької освіти зокрема набуває пріоритетного значення. Саме етнокультурна орієнтація мистецької освіти передбачає формування інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності нації, підготовку принципово нової генерації інноваційно спрямованих учителів мистецтва, перманентне підвищення їх фахового рівня, невіддільність мистецької освіти від національного ґрунту, її органічне поєднання з національною історією та народними традиціями, прилучення до надбань народної творчості, до здобутків як української, так і світової культури, побудову педагогічного процесу на гуманістичних засадах етнокультурних цінностей, зокрема, на етнопедагогічній деонтології українства.

Специфіка етнокультурної орієнтації мистецької освіти полягає у спрямованості процесу фахового навчання учителів музичного мистецтва на формування такої особистості майбутнього фахівця, яка відрізняється не тільки високим рівнем творчо-інтелектуальних можливостей, але й їх направленістю на розвиток духовності підростаючого покоління, збереження національної ідентичності в царинах музичної культури, педагогічної освіти та науки, що є запорукою повноцінного суспільного розвитку.

Огляд науково-педагогічної літератури у галузі формування етнокультури, етнопедагогічної культури та її цінностей, етномузичної педагогіки, етнопедагогічного мислення, етнопедагогічної свідомості майбутніх учителів музичного мистецтва засвідчує, що проблематиці етнокультурного розвитку особистості

приділялась належна увага. Зокрема, до розроблення різних аспектів означеної проблематики долучився ряд сучасних українських науковців, зокрема:

– А. Козир, Л. Куненко, Н. Павлюк, О. Хижна та ін. (в аспекті етнокультурної підготовки майбутніх вчителів музики);

– Н. Голубицька, О. Хоружа (в аспекті формування етнопедагогічної культури як складової етнокультури, а також етнопедагогічного мислення, етнопедагогічної свідомості та етнопедагогічної діяльності як основних характеристик означеної культури);

– В. Коротеєва, Ю. Руденко, М. Стельмахович, Є. Сявакко та ін. (в аспекті опори української педагогічної науки на систему цінностей, методів та засобів української етнопедагогіки як на засадничий базис системи національного виховання);

– М. Вовк, А. Іваницький, С. Садовенко, В. Федоришин та ін. (в аспекті практичної опори мистецького навчання на такі засоби української етномузичної педагогіки, як український музичний фольклор та національне мистецтво);

– Е. Кучменко, Г. Лозко, М. Стельмахович та ін. (в аспекті історико-культурної та етнософської парадигми підготовки майбутніх вчителів).

Аналізуючи наукову спадщину з означеної проблеми, надаючи їй належну оцінку, доцільно стверджувати, що на сьогоднішній день аспект проблеми етнокультурної орієнтації процесу організації музично-виконавської діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва не віднайшов нажаль належного висвітлення, оскільки нерозв'язаними є наступні протиріччя:

– між постійно зростаючими вимогами до удосконалення музично-виконавської діяльності студентів у процесі фахового навчання майбутніх учителів музичного мистецтва і недостатнім використанням етнокультурного потенціалу українського музичного фольклору і українського національного мистецтва як провідних засобів української етномузичної педагогіки;

– між потужністю етнокультурного потенціалу вищезазначених засобів української етномузичної педагогіки і недостатньою кількістю наукових досліджень, здійснених у напрямку

удосконалення музично-виконавської діяльності студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів;

– між необхідністю переосмислення процесу мистецької освіти всіх рівнів щодо базування педагогічних процесів на гуманістично-ціннісному підґрунті української етнопедагогічної деонтології і недостатньою підготовленістю майбутніх учителів музичного мистецтва до формування в учнів духовної культури згідно з етнокультурними та етнопедагогічними ідеалами українського народу;

– між об'єктивними можливостями вищої етнокультурної освіти щодо інтенсифікації творчо-інтелектуального розвитку студентства за рахунок використання потенціалу методів і засобів української етномузичної педагогіки і недостатньою кількістю методичного забезпечення, спрямованого на вирішення цього завдання.

Таким чином, з огляду на необхідність розв'язання поданих вище протиріч, дослідження проблематики етнокультурної орієнтації студентів у процесі організації музично-виконавської діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва вимагає детального дослідження конкретних методів і засобів для забезпечення означеної орієнтації. Оскільки ступінь розробленості методичного забезпечення та його кількість не є на сьогодні достатніми, то актуальність проблеми конкретизації методів і засобів етнокультурної орієнтації студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів у процесі організації музично-виконавської діяльності постійно зростає.

Під час провадження навчально-методичної роботи щодо етнокультурного спрямування організації музично-виконавської діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фахового навчання, що стосується колективного вокально-хорового виконавства, організованого кафедрою музичної освіти, хорового співу і диригування, або сольних та колективних виступів студентів, організованих кафедрою інструментального та оркестрового виконавства, доцільно спиратися на застосування українського музичного народного та класичного мистецтва як на провідні засоби української етномузичної педагогіки, що є носієм і транслятором етнокультурних цінностей українства. Забезпечення етнокультурної

орієнтації концертної діяльності зазначених вище кафедр може здійснюватися за рахунок збільшення етнокультурних елементів в навчально-педагогічному репертуарі, основу якого має складати як українська народна пісенність, українська народна інструментальна музика, так і українське класичне й сучасне музичне мистецтво.

Завдяки використанню зазначених вище етномузичних засобів студенти набувають досвіду етнокультурної музично-виконавської діяльності. Водночас, багатий етнопедагогічний потенціал українського музичного фольклору різних родів і жанрів надає можливість удосконалювати чистоту інтонування, музичний слух та його координацію із голосом, пам'ять тощо. Комплексне застосування вищезазначених засобів сприяє усвідомленості потребового спонукання студентів щодо використання музичного фольклору в подальшій фаховій діяльності вчителя музичного мистецтва.

Ознайомлення на заняттях з “Хорового класу”, “Хорового диригування”, “Оркестрового класу”, “Спеціального інструменту” тощо із зразками українського музичного фольклору в процесі “читання з листка”, завдяки наспівності, природності, зручності для виконання, сприяє також розвитку художньо-естетичних смаків та ідеалів майбутніх вчителів музики.

У процесі занять з “Хорового класу”, “Хорового диригування”, “Постановки голосу”, “Оркестрового класу”, “Спеціального інструменту” на матеріалі зразків українського музичного та класичного мистецтва часто застосовуються методи демонстрації, слухо-розумового споглядання та художнього вправлення. Педагогічне спостереження засвідчило, що означені методи у поєднанні із прийомами самостійного вибору твору, самостійного оцінювання його музичної виразності сприяють продукуванню художньо-естетичних потреб майбутніх учителів музичного мистецтва відносно прослуховування і виконання вокально-хорових та інструментальних зразків українського музичного народного та класичного мистецтва.

Слід відмітити провідну роль, яку для етнокультурного спрямування організації музично-виконавської діяльності студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів, відіграє

проведення “Хорового форуму пам’яті А. Авдієвського”. Ця роль полягає в забезпеченні практичного розширення в студентів етнокультурно-мистецького досвіду. У процесі підготовки до виступу студент актуалізує переживання, пов’язані з сприйняттям і виконанням української пісні, романсу, арії як синтезу музики і слова.

Акцентуючи емоційно привабливі моменти підготовки та виконання українських народних та класичних вокально-хорових творів під час прилюдних виступів, викладач активізує потребу студента частіше переживати відчуття естетичної насолоди від виконання означених творів, задоволення від захоплення та оплесків публіки, що стимулює тонічне потребове спонукання щодо звернень до зразків українського музичного мистецтва [19].

Також ефективним є метод стимулювання художнього навчання шляхом оприлюднення результатів етнокультурно-мистецької діяльності. До прикладу, виконавська діяльність студентського оркестрового колективу, концертний репертуар якого складається із яскравих інструментальних зразків українського музичного фольклору або творів для оркестру М. Лисенка, Б. Лятошинського, Д. Січинського тощо, позитивно оцінена керівником-диригентом, відіграє значну роль щодо розвитку в студентства стійких художньо-естетичних потреб у подальшому виконанні та пропагуванні українського мистецтва.

Організаційно-виховна робота, спрямована на етнокультурну орієнтацію музично-виконавської діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва, може бути підсилена шляхом проведення так званих “фольклорних тижнів”, до прикладу “Тижня українського музичного епосу”. Це сприяє як опануванню студентами етномузичних знань на основі підтримання інтересу до епічних жанрів українського музичного фольклору, продукування художньо-естетичних потреб майбутніх учителів музики до слухання і виконання означених жанрів, поглиблення знань з історії України тощо, так і розширенню етнокультурно-мистецького досвіду [16].

У процесі підготовки означеного “Тижня українського музичного епосу” доцільно також проводити роботу з адаптації етнокультурних заходів до подальшого їх використання під час проходження педагогічної практики в загальноосвітній школі.

Зокрема, “Тиждень українського музичного епосу” може бути проведений студентами-практикантами для середніх та старших класів. Цей організаційний захід сприяє формуванню готовності студентів до використання методів і засобів української народної педагогіки у практичній фаховій діяльності вчителя музики.

Орієнтовний зміст “Тижня українського музичного епосу” подано в таблиці 1.

Таблиця 1

**План проведення етнокультурних заходів
під час “Тижня українського музичного епосу”**

День тижня	Заходи
Понеділок	Бесіда: “Героїчна історія України в епічних жанрах українського музичного фольклору” (із застосуванням методу демонстрації музичних творів та художньої ілюстрації за допомогою вокального виконання зразків української народної пісенності)
Вівторок	Повідомлення “Історичні жанри українського музичного фольклору: думи, балади, співанки-хроніки (із застосуванням методу демонстрації музичних творів та художньої ілюстрації за допомогою сольного та ансамблевого виконання студентами-бандуристами означених жанрів)
Середа	Лекція-концерт “Український фольклор у творах композиторів-класиків” (із застосуванням методу демонстрації музичних творів М. Лисенка, С. Людкевича, Б. Лятошинського, виконаних студентським оркестровим колективом)
Четвер	Колективна доповідь “З історії розвитку української зброї” (із використанням методу художньої ілюстрації інформаційно-комунікаційними засобами)
П’ятниця	Інтерактивний хеппінг “Дидактичні ігри козацької педагогіки”

Організаційно-виховна робота щодо забезпечення етнокультурної орієнтації музично-виконавської діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва не має обмежуватись виключно організаційними заходами, пов’язаними безпосередньо із особистісною музично-виконавською діяльністю студентів.

Ефективність організаційно-виховної роботи може бути підсилена шляхом цілеспрямованого проведення комплексу більш широких заходів етнокультурно-просвітницького характеру, зміст яких відповідає змісту засобів української народної педагогіки, що безпосередньо концентрують і транслюють цінності української етнокультури.

Водночас, комплексна організація і проведення означених заходів етнокультурно-просвітницького характеру сприяють осмисленню студентами узагальненої цілісної картини засобів української народної педагогіки. Орієнтовний “План організаційно-виховної роботи з проведення етнокультурно-просвітницьких заходів” подано в таблиці 2.

Етнокультурна орієнтація музично-виконавської діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва може бути підсилена шляхом систематичного формування в студентів етнокультурного тезаурусу в частині формування інтонаційно-естетичного фонду зразків українського музичного народного та класичного мистецтва, що може бути здійснено на основі міжпредметної інтеграції. Використовуються музичні дисципліни, що включають процеси слухання, сприймання та виконання означених зразків, а саме: “Хорове диригування”, “Хоровий клас”, “Оркестровий клас”, “Постановка голосу”, “Спеціальний інструмент”, “Вітчизняна та всесвітня історія музики”, “Методика музичного виховання” тощо.

Таблиця 2

**План організаційно-виховної роботи
з проведення етнокультурно-просвітницьких заходів**

Засоби народної педагогіки	Заходи
Українська історія	Відвідування музею ювелірного мистецтва на території Києво-Печерського заповідника: огляд експозицій скіфської, слов'янської доби, періоду Київської Русі.
Рідне краєзнавство	Відвідування Національного музею архітектури і побуту України: огляд експозицій етнографічного районування України

Засоби народної педагогіки	Заходи
Український музичний фольклор	1. Відвідування вистав Національного народного хору імені Г. Верьовки 2. Організація зустрічей із А. Іваницьким – провідним фахівцем, що займається дослідженнями фольклорних традицій.
Національне мистецтво	Відвідування вистави Національного театру опери і балету імені Т. Шевченка “Запорожець за Дунаєм”
Українська мова	Відвідування творчого вечора Ліни Костенко

Методи демонстрації високохудожніх зразків українського музичного фольклору, а також художнього ілюстрування словесних пояснень слугують накопиченню відповідного інтонаційно-естетичного багажу, що сприяє формуванню художньо-естетичного смаку. Оскільки виконання під час застосування цих методів має бути досконалим, то для художньої ілюстрації мультимедійними засобами добираються твори, які звучать як у виконанні провідних колективів і солістів, так і твори, досконало виконані й записані студентськими колективами.

Наприклад, для демонстрації різних жанрів української народної пісенності можуть бути долучені записи української народної пісенності не тільки у виконанні Національного Заслуженого Академічного Українського Народного хору імені Г. Верьовки, але й записи лауреатів Хорового форуму пам'яті А. Авдієвського, а для ілюстрування кантиленного, моторного та речитативного типів мелодики доцільно використовувати не тільки записи українських народних пісень у виконанні С. Крушельницької, Д. Петриненко, О. Петрусенко, Д. Гнатюка, А. Солов'яненка та ін., але й у виконанні студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів.

З метою розширення етнокультурного тезаурусу доцільно використовувати методи заохочення до самостійного опрацювання студентами музичних фольклорних джерел. Для цього майбутнім

учителям музичного мистецтва пропонується за власним бажанням підібрати або найбільш яскраві, за їх думкою, або зовсім невідомі зразки народної музики для вокально-хорового, оркестрового репертуару. Для цього на основі використання методів колективного обговорення і формулювання висновків студентам пропонується вибрати з кількох прослуханих зразків найбільш характерний для певного жанру.

Свою позицію студенти мають обов'язково обґрунтувати, вербалізувавши свої враження від прослуховування і проаналізувавши дієвість засобів музичної виразності. Створення ситуації вибору під час застосування методів демонстрації та художньої ілюстрації активізує оцінну діяльність студентів щодо підбору фольклорних зразків і сприяє формуванню художньо-естетичного смаку. У такий спосіб мисленевому процесу студентів надається не тільки усвідомленого, а й емоційного забарвлення, що сприяє розширенню інтонаційно-естетичного фонду зразків музичного фольклору, а також забезпечує бажаність такого розширення [16].

Для формування в студентів етнокультурного тезаурусу як важливого чинника етнокультурної орієнтації їх музично-виконавської діяльності надзвичайно важливою є міжпредметна інтеграція навчальних курсів “Хоровий клас”, “Хорове диригування”, “Спеціальний інструмент”, “Оркестровий клас”, безпосередньо пов'язаних із музичним виконавством, із музично-теоретичним курсом “Народознавство і музичний фольклор України” [20]. Вивчення кожної з тем цього курсу збагачує етнокультурний багаж студентів за рахунок групи етнопедagogічних, етномузичних, етнологічних понять, поступово розширюючи етнокультурний тезаурус і поступово наближаючи студента до набуття етнокультурної компетентності.

Розвитку етнокультурної компетентності сприяють підготовка та проведення етнокультурних олімпіад, спрямованих не тільки на виявлення теоретичних системних знань щодо цінностей української етнокультури, основ теорії українського музичного фольклору, різновидів українського народного багатоголосся, але й на практичне їх застосування шляхом моделювання проблемних ситуацій фахової

діяльності вчителя музичного мистецтва й розв'язання цих ситуацій засобами української етномузичної педагогіки [15], [19].

З метою формування в майбутніх учителів музичного мистецтва етнокультурної компетентності доцільно застосовувати спеціально розроблені тренінги. В основі одного з таких тренінгів знаходиться вимога заповнити таблицю-словник основних понять з конкретної теми курсу: з теорії фольклору, релігійної культури українців, цінностей народної педагогіки тощо.

Тренінг етнокультурної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Інструкція. Складіть таблицю за зразком, уважно прочитавши назви запропонованих понять, що розміщуються в лівій колонці. В середній колонці самостійно дайте визначення запропонованого поняття у вільній, зручній для Вас формі. У правій колонці напишіть своє розуміння змісту визначеного поняття.

ПОНЯТТЯ	ВИЗНАЧЕННЯ	ЗМІСТ
Етнокультура		
Етнос		
Етнологія		
Етногенез		
Етнопедagogіки		
Етнософія		
Етномузична педагогіка		
Музична фольклористика		
Музичний фольклор		
Дума		
Балада		
Лірична пісня		
Танцювальна пісня		
Календарна обрядовість		
Родинна обрядовість		
Дитячий фольклор		
Вертеп		
Матеріальна культура народу		
Духовна культура народу		
Засоби української етнопедagogіки		

ПОНЯТТЯ	ВИЗНАЧЕННЯ	ЗМІСТ
Принципи української етнопедагогіки		
Цінності української етнокультури		
Виховний ідеал українства		
Українська народна деонтологія		

З метою формування в майбутніх учителів музичного мистецтва етнокультурної компетентності доцільно залучати метод проблемно-рефлексивного полілогу з використанням елементів навчальної дискусії, який містить три фази. До прикладу, на першій фазі, під час вивчення курсу “Народознавство і музичний фольклор України”, зокрема, у процесі вивчення теми “Національний характер українців”, відбувається викладення фактичного матеріалу, яке носить проблемний характер. Здійснюється проблемний розгляд сутності наступних понять: ментальності, національних відмінностей як відмінностей психології мислення, етнічних складників українського характеру, основних соціальних типів українського суспільства, національного типу людини-українця, соціо-психічного складу українського народу. Під час першої фази кожен із студентів, не повторюючи один одного, має відструктурувати проблеми, пов’язані з вадами національної психіки.

На другому етапі учасники висувають власні ідеї щодо визначення означених проблем. На третьому етапі відбувається колективне обговорення, яке застосовує елементи навчальної дискусії із створенням ситуації протилежних думок, наукової суперечки.

Формування та розвиток етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва стає більш ефективним у разі застосування бінарних методів, детально обґрунтованих українським дидактом А. Алексюком [1, 321-322]. До таких методів можна віднести: словесно-інформаційний, словесно-проблемний, словесно-евристичний.

Опрацювання тематики, присвяченої українському музичному фольклорові на основі цих методів, дозволяє розширити музично-фаховий світогляд майбутніх вчителів музичного мистецтва за

рахунок синкретичності фольклору, що залучає ряд суміжних дисциплін, поглибити музично-теоретичну підготовку на основі викладення основних засад теорії фольклору, збагатити музичні враження студентів, а також накопичити пісенний багаж для занять у школі та роботи у хоровому колективі на основі вивчення зразків музичного фольклору України.

Саме сформованість етнокультурного тезаурусу зокрема та етнокультурної компетентності загалом уможливорює повноцінну й ефективну інтерпретаційну діяльність студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів, яка, в свою чергу, забезпечує підґрунтя для етнокультурної орієнтації музично-виконавської діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва. Колосальну роль для цього відіграє формування в студентів умінь творчої інтерпретації фольклорного музичного твору. Для формування та розвитку означених умінь доцільно комплексно застосовувати методи бесід, обговорень, поточних коментарів, вербалізації змісту фольклорних творів (вербальні методи); демонстрації фольклорних творів, художньої ілюстрації словесних пояснень (демонстраційно-образні методи); художнього вправляння, власне інтерпретаційного опрацювання, варіантної розробки художнього матеріалу, створення художніх образів.

Адже, на думку Г. Падалки, “процес мистецької інтерпретації містить ... значний потенціал виявлення творчого ставлення до твору. Виконавцю треба ... виявити власне розуміння тексту, виразити власні почуття, передати особливості власного сприйняття того, що створив автор” [8, 190].

Етнокультурна орієнтація музично-виконавської діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва здійснюється найбільш ефективно, якщо наведені вище вербальні, образно-демонстраційні, теоретичні та інші методи будуть забезпечувати поетапну інтерпретацію зразку фольклорного музичного зразку.

I етап – *історико-теоретичні відомості про твір*. На цьому етапі інтерпретаційної діяльності під час самостійної роботи студентів залучаються методи самостійного опрацювання літературних та інтернет джерел, коли студенти самостійно віднаходять відомості щодо історичної епохи створення

фольклорного зразку, його родової приналежності, жанрових особливостей. У процесі індивідуальних і групових занять на цьому етапі використовуються методи пояснення, обговорення набутої інформації, поточних коментарів.

II етап – визначення змістової складової, а також аналізу засобів виразності: характеру твору, поетики, форми, складочислової будови, наспіву, ладу, динаміки тощо. На цьому етапі інтерпретаційної діяльності розробляється музикознавчий контекст: майбутніми вчителями музики самостійно визначається характер зразка, аналізується роль і значення засобів музичної виразності у створенні означеного характеру. Під час групових та індивідуальних занять використовуються методи вербалізації змісту фольклорного твору, розкриття художнього образу, аналізу і конкретизації виразних засобів, пояснення і художньої ілюстрації для підтвердження означеного пояснення тощо.

III етап – оцінювання етнокультурного потенціалу фольклорного зразка на основі аналітичних і порівняльних операцій щодо зразків одного виду, але різних жанрів, одного жанру, але різних епох тощо. На цьому етапі доцільно застосовувати методи етнопедagogічного аналізу фольклорного твору в якості засобу української етномузичної педагогіки, аналізу його етнокультурного значення. Використовуються також методи моделювання проблемної ситуації, яка залучала б даний зразок музичного фольклору в якості засобу вирішення етнопедagogічної задачі. Залучаються також методи порівняльного аналізу щодо вибору того чи іншого зразка для вирішення конкретної задачі.

IV етап – оцінювання різних інтерпретацій у процесі виконання. На останньому етапі інтерпретаційної діяльності студента залучаються методи художньої демонстрації, художнього вправляння, виконання етюдів, варіантної розробки фольклорного твору. Після виконання фольклорних зразків як результату поетапної інтерпретаційної діяльності важливо застосовувати методи колективного обговорення почутого, аналізу і оцінювання оригінальності здійснених інтерпретацій, самоаналізу результату проведеної роботи, рейтингового ранжування оригінальності інтерпретаційної діяльності.

Для етнокультурного спрямування музично-виконавської діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фахового навчання значну роль відіграє не тільки навчально-методична та організаційна, але й *наукова робота* студентів, яка також ґрунтується на міжпредметній інтеграції навчальних дисциплін, безпосередньо пов'язаних із музичним виконавством, серед яких “Хоровий клас”, “Хорове диригування”, “Спеціальний інструмент”, “Оркестровий клас”, “Постановка голосу” тощо, із навчальними курсами “Народознавство і музичний фольклор України”, “Історія України”, “Ділова українська мова”, “Педагогіка”, “Психологія” та ін.

У межах наукової роботи із студентами, зокрема, у контексті проблемних груп, доцільно планувати тематику, яка дозволяє, поглибивши етнокультурні знання, знання у галузі української народної педагогіки, української етномузичної педагогіки, засвоєні під час вивчення навчальної дисципліни “Народознавство і музичний фольклор України” до рівня ерудованості у цих царинах, паралельно спрямувати музично-виконавську діяльність на трансляцію цінностей етнокультури, активізувавши комплекс мисленнєвих операцій, збагативши в студентів фонд зразків українського музичного фольклору, а також розширивши етнокультурний тезаурус [19].

Означена тематика для роботи студентів у проблемних групах може включати, до прикладу, такі теми, як “Українська народна пісенність як втілення цінностей народної педагогіки”, “Виховні ідеали етнопедагогіки як віддзеркалення психології українського нації” тощо. Для оприлюднення результатів роботи проблемних груп доцільно провести науково-практичну конференцію або семінар, проблематика яких спрямована на етнокультурну орієнтацію музично-виконавської діяльності майбутніх педагогів-музикантів. До прикладу, організація та проведення студентської науково-практичної конференції “Цінності української етнокультури як основи творчості українських композиторів-класиків” дозволили студентам не тільки виступити із науковими доповідями, підготовленими у річищі означеної проблематики, проілюструвати ці доповіді виконанням творів М. Лисенка, С. Людкевича, Б. Лятошинського, Л. Ревуцького, М. Скорика, К. Стеценка. І. Шамо

та ін., але й опублікувати на цьому матеріалі наукові студентські статті та тези доповідей, що дозволило активізувати практичну підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва до наукової та науково-методичної діяльності.

У межах наукової роботи із студентами у контексті забезпечення етнокультурного вектору музично-виконавської діяльності, окрім організації наукової роботи в проблемних групах вельми важливу роль відіграє робота із студентством у наукових гуртках. Оскільки засідання наукових гуртків відбувається, як правило, один раз на два тижні, тобто достатньо систематично, то це дозволяє систематичне застосування багатой палітри методів, засобів і прийомів, серед яких: методи аналізу наукової літератури, пізнавального спору, навчальної дискусії, художньої ілюстрації (вокальне виконання силами студентів зразків українського музичного фольклору різних жанрів), демонстрації музичних творів, евристичної бесіди, навчальної дискусії, прийом створення ситуації самостійного вибору, практично всі засоби української народної педагогіки тощо [18].

Етнокультурна спрямованість у процесі планування та конкретизації тем для роботи наукових студентських гуртків дозволяє під час засідань означених наукових гуртків здійснювати обмін поглядами майбутніх фахівців щодо виявлення місця і ролі української етнокультури, української етномузичної педагогіки, її цінностей, засобів і методів в сучасній мистецькій освіті, в системі української школи всіх рівнів, щодо виховного потенціалу системи етнокультурних цінностей, їх актуальності в сучасних соціокультурних умовах, важливості використання засобів української етномузичної педагогіки у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва до провадження якісної музично-виконавської діяльності.

Завдяки використанню методу пізнавального спору студенти мають змогу висловлювати багатий спектр думок щодо зазначених вище положень, озвучених у доповідях. Ситуація протилежних думок у процесі пізнавального спору сприяє інтенсифікації засвоєння знань щодо виховних ідеалів української народної педагогіки, компонентів духовності українського народу, етнокультурних

цінностей тощо. На цій основі відбувається розширення етнокультурного тезаурусу за рахунок засвоєння нових понять та оперування ними в процесі дискусії.

Розширення етнокультурного тезаурусу відбувається також у частині розширення фонду зразків українського музичного фольклору шляхом використання методу художньої ілюстрації, що сприяє етнокультурній орієнтації студентів під час музично-виконавської діяльності. Етнокультурна орієнтація забезпечується у процесі відпрацювання механізму мисленнєвих операцій завдяки непомітному скеровуванню думок під час пізнавального спору та наверненню до певних видів розумових дій.

Зокрема, пропонується для підтримки поглядів дискутуючих сторін порівняти етнокультурні цінності риси українського та китайського народів, методи народної педагогіки та класичної педагогічної науки, українську та італійську народну пісенність в якості засобів народного виховання. Для відпрацювання етнокультурного тезаурусу пропонується здійснення аналізу прослуханих доповідей, абстрагування їх певних положень, узагальнення виступів та ін. Таким чином, метод навчальної дискусії, застосований на засадах інтеграції навчальних дисциплін (курси “Народознавство та музичний фольклор України”, “Вітчизняна та всесвітня історія музики”, “Хорове диригування”, “Хоровий клас”, “Спеціальний інструмент”, “Постановка голосу”, “Ділова українська мова” тощо), виявився достатньо ефективним для формування не тільки етнокультурного тезаурусу, але й етнокультурної компетентності, оскільки охоплював як безпосередньо когнітивно-знаннєву діяльність студентів, так і застосування отриманих знань під час наукових досліджень.

Для ефективного забезпечення практичної етнокультурної орієнтації музично-виконавської діяльності студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів вельми велику роль відіграє участь студентів у “Декадах української мови”, які проводяться на загально-університетському рівні. Відбір виконавців здійснюється на основі заохочувально-узагальнюючого контролю студентів, які найбільш успішно проявили себе у навчальній діяльності з курсів “Постановка голосу”, “Хоровий клас”, “Хорове диригування”,

“Оркестровий клас” при опрацюванні і виконанні під час екзаменаційної сесії зразків українського класичного та народного мистецтва. Майбутні вчителі музики беруть участь у цих наукових заходах, представляючи українське музичне мистецтво, яке символізує синтез українського слова, поєданого з музикою.

Застосування методу демонстрації українських народних пісень різних жанрів і вокальних творів українських авторів у “Декаді української мови” виконує функцію практичної етнокультурної орієнтації майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі музично-виконавської діяльності в частині створення і розширення етнокультурного тезаурусу, а саме сформованості фонду зразків українського народного та класичного мистецтва, які є ефективними засобами української етномузичної педагогіки.

Спираючись у процесі наукової роботи із студентами на одну із провідних засад етнокультурної орієнтації майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі музично-виконавської діяльності, а саме, на залучення інтегративного підходу, що передбачає педагогічно-творчу взаємодію між викладачами різних навчальних дисциплін, під час планування наукової діяльності студентів доцільно враховувати зміст курсів “Вітчизняна та всесвітня історія музики”, “Виробнича педагогічна практика з музичного мистецтва”, а також “Народознавство та музичний фольклор України”.

Водночас важливим є збалансування напрямків навчально-методичної, організаційно-виховної та наукової роботи. До прикладу, в межах наукової роботи в проблемних групах із студентами опрацювання тематики “Виховний потенціал епічних жанрів українського фольклору”, яка охоплює історичний період від доби Київської Русі до героїчної Козацької доби, коли українським народом створювались жанри билин, дум, балад, співанок-хронік, доцільно здійснити узгодження із тематичним планом названих вище навчальних курсів, а також із плануванням організаційно-виховної роботи, зокрема в частині проведення “Тижнів українського музичного епосу” (див. табл. 1, табл. 2).

Під час опрацювання цього періоду розвитку української музичної культури на заняттях з курсів “Народознавство та музичний фольклор України”, “Вітчизняна та всесвітня історія музики”,

“Хорове диригування”, “Хоровий клас”, “Спеціальний інструмент”, “Постановка голосу”, “Виробнича педагогічна практика з музичного мистецтва” тощо відбувається формування та розвиток зовнішньої сторони потребового спонукання студентів за рахунок залучення методу поточного контролю рівня знань, який виступає в якості каталізатора потребового збудження щодо набуття етнокультурної інформації, періодично констатуючи її дефіцит.

За допомогою варіювання вербальних, теоретичних та наочно-демонстраційних (практичних) методів, застосованих під час опрацювання із студентами в проблемних групах тематики “Виховний потенціал епічних жанрів українського фольклору”, здійснюється розвиток внутрішньої сторони мотиваційної орієнтації майбутніх учителів музичного мистецтва. Варіюючи вербальні методи – пояснення, бесіду, поточний коментар, метод спрямування на самостійне опрацювання історичних і музично-теоретичних джерел – професорсько-викладацький склад активізує інтерес студентів до таких засобів української етнопедагогіки, як рідна історія та музичний фольклор, надаючи можливість осягнення історичних подій під “етнокультурним” кутом зору завдяки фольклорним зразкам, які містять історично-правдиву характеристику цього періоду.

Комплексне застосування методів художньої ілюстрації, а також прийомів створення ситуацій самостійного вибору та оцінювання виконання зразків епічного фольклору під час “Тижнів українського музичного епосу” сприяє процесам тонічного потребового спонукання щодо прослуховування і виконання українського музичного фольклору та українського національного класичного та сучасного музичного мистецтва. Під час колективного формулювання висновків, що, як правило, підсумовують засідання проблемних груп, важливим є акцентування значущості змісту української історії та музичного фольклору як дієвих засобів української етнопедагогіки, особливо ефективних у справі патріотичного виховання підростаючого покоління.

Водночас, використання методу колективного формулювання висновків сприяє формуванню готовності студентів до застосування етнопедагогічних засобів і методів у фаховій діяльності вчителя

музики. Розгляд української історії та музичного фольклору під кутом зору засобів української етнічної педагогіки сприяє процесу етнокультурної орієнтації майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі музично-виконавської діяльності.

Наукова робота в наукових гуртках та проблемних групах, організована в річищі етнокультурної навчально-виховного процесу, сприяє педагогічній рефлексії студентів щодо ефективності використання засобів і методів української етнічної педагогіки, а також комплексних методів у вирішенні проблемних ситуацій фахової діяльності вчителя музики під час проходження педагогічної практики, зокрема, у процесі провадження музично-виконавської діяльності, запланованої для комбінованих уроків музичного мистецтва. Організацію та конструювання наукової роботи також доцільно здійснювати на методологічному підґрунті інтегративного підходу до знань, які студенти отримують під час вивчення навчальних дисциплін “Народознавство та музичний фольклор України”, “Методика музичного виховання”, “Виробнича педагогічна практика з музичного мистецтва”, “Хорове диригування”, “Спеціальний інструмент” тощо.

Прикладом для педагогічного сприяння формуванню в студентів педагогічній рефлексії щодо ефективності використання засобів і методів української етнічної педагогіки, зокрема, активному залученню різних жанрів української народної пісенності та українського класичного музичного мистецтва під час провадження музично-виконавської діяльності [24], може слугувати відпрацьовування проблемною групою НСТ тематики “Ціннісні орієнтири української етнопедагогіки як інструмент удосконалення музично-виконавської діяльності сучасного вчителя музики”. Під час наукового дослідження цієї тематики проблемною групою студентами було проаналізовано роль, значення та етнокультурно-аксіологічний потенціал цінності-цілі, цінностей-відносин, цінностей-засобів, а також методів української етнічної педагогіки для покращення практичної музично-виконавської роботи вчителів музичного мистецтва.

До завдань дослідження цієї теми проблемною групою було віднесено:

- здійснити узагальнення знань студентів щодо цінностей української етнічної педагогіки;

- сприяти осмисленню майбутніми вчителями музики їх потужного виховного потенціалу для практичного застосування на уроках музичного мистецтва в закладах середньої освіти;

- розкрити зміст українського музичного фольклору та українського національного музичного мистецтва як провідних засобів української етнічної педагогіки у контексті постановки та вирішення проблемних ситуацій на уроках музичного мистецтва в загальноосвітній школі;

- відпрацювати варіанти творчого поєднання образно-демонстраційних методів, вербальних методів мистецького навчання із наведеними вище засобами української етнічної педагогіки;

- сприяти процесам педагогічної рефлексії студентів щодо результату застосування під час музично-виконавської діяльності у процесі педагогічної практики означених засобів і методів.

За підсумками наукової роботи в проблемній групі було проведено “круглий стіл” з означеної тематики, під час якого було констатовано наступне:

- для виконання поставлених завдань в процесі роботи проблемної групи було застосовано як загально-педагогічні методи, засоби і прийоми, так і безпосередньо методи української етнічної педагогіки;

- з групи загально-педагогічних методів найбільш ефективними виявились наступні: метод аналізу народознавчої, музикознавчої, етнопедагогічної літератури з теми, метод педагогічних спостережень і самоспостережень, метод вивчення і узагальнення педагогічного досвіду, бесіда, метод навчальної дискусії, а також методи демонстрації музичних творів та художньої ілюстрації;

- з групи інструментарію української етнічної педагогіки найбільш ефективними виявились наступні: метод виховання мистецтвом, метод виховання словом, метод виховання грою;

- основою етнокультуризації процесу мистецького навчання в закладах середньої освіти є провідні засоби української етнічної

педагогіки – український музичний фольклор та українське національне музичне мистецтво, які виконують функцію провідних виховних цінностей-засобів саме для роботи вчителя музичного мистецтва;

– конкретизовано педагогічний потенціал дитячого фольклору, а саме музичних ігор як провідного засобу української етнічної педагогіки;

– в процесі роботи проблемної групи студентами було створено банк народних ігор, притаманних різним регіонам України;

– доведено, що саме застосування музично-ігрового фольклору є однією з найдієвіших форм залучення школярів до української етнокультури, що максимально відповідає особливостям дитячої психіки.

Під час проходження педагогічної практики студенти змогли втілити результати роботи цієї проблемної групи у практичну діяльність вчителя музичного мистецтва, зокрема, приділити велику увагу використанню музично-ігрового фольклору у навчально-виховній роботі з учнями. Ця сторона практичної фахової діяльності студентів, пов'язана із саме із залученням музично-ігрового фольклору, сприяла розвитку креативності як музичного мислення самих практикантів за рахунок привнесення елемента музичної імпровізації під час варіювання вокального та інструментального супроводу ігор, так і розвитку творчих здібностей, фантазії, уяви учнів, даючи можливість привнесення у гру авторства дітей.

Прикладом ефективності у сенсі музично-творчого розвитку дітей серед записаних і досліджених проблемною групою зразків українського музично-ігрового фольклору виявилась гра “Зайчик”, записана студентами в селі “Семигори” Богуславського району Київської області. Застосовуючи метод педагогічної імпровізації у творчому поєднанні з методом етнічної педагогіки “виховання грою”, студенти під час “Вечора дозвілля”, організованого в межах педагогічної практики, запропонували школярам самостійно відкоригувати правила гри. Таким чином, “вовки” змогли прориватися в коло, а “зайчик” міг ховатися не тільки в колі, а де завгодно в залі. Подібні організаційні заходи виявились дуже корисними для школярів у контексті формування не тільки творчих

здібностей, але й ціннісних орієнтирів, смаків, ідеалів у річищу української етнокультури.

Етнокультурна орієнтація музично-виконавської діяльності студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів у процесі наукової роботи означеної проблемної групи та втілення результатів дослідження під час “Виробничої педагогічної практики з музичного мистецтва” забезпечувалась на основі застосування педагогічного інструментарію, який включає наступне:

- методи, засоби і прийоми музичної імпровізації під час варіювання вокального та інструментального супроводу музично-ігрового фольклору (розвиток креативності музичного мислення);

- прийом створення ситуації самостійного вибору, коли студенти підбирали найбільш характерні і яскраві фольклорні зразки для музичного супроводження ігор;

- методи, засоби і прийоми інтерпретаційного опрацювання запропонованих для музичного супроводу фольклорних зразків;

- метод художньої демонстрації музичних творів українського народного та класичного мистецтва;

- метод художньої ілюстрації словесних пояснень;

- метод самоаналізу щодо художнього та інтелектуально-творчого впливу зразків українського музичного фольклору та національного музичного мистецтва на власний рівень музичного виконавства;

- метод евристичного діалогу щодо ролі цінностей, засобів і методів української етнічної педагогіки в удосконаленні музично-виконавської діяльності роботи вчителя музичного мистецтва;

- метод “дискусійної гойдалки”, поєднаний із ситуаційним методом пізнавальної суперечки;

- вербальні методи бесіди, розповіді, поточних коментарів, пояснення;

- аналізу, колективного обговорення і формулювання висновків щодо проведеної проблемною групою наукової роботи та супроводжувальних мистецько-просвітницьких заходів.

З огляду на вищезазначене, доцільно констатувати, що проблематика етнокультурної орієнтації музично-виконавської діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва розширює

спектр проблематики етнокультуризації мистецької освіти України всіх рівнів, передбачаючи подальше її розроблення за такими напрямками, як: системне запровадження етнокультурного аспекту в науково-методичне забезпечення фахового навчання студентів музично-педагогічних ЗВО; детальне розроблення методології етнокультурного підходу як базису для наукових досліджень; поглиблення практичного напрямку етнокультурної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Перелік використаних джерел

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія : підручник для студ. і викл. вищ. навч. закл. Київ : Либідь, 1998. 558 с.
2. Козир А. В. Методичні рекомендації з основ фахової майстерності для магістрів інститутів мистецтв. Київ : Логос, 2006. 58 с.
3. Козир А. В. Професійна майстерність учителів музики: теорія і практика формування в системі багаторівневої освіти : [монографія]. Київ : НПУ імені М. Драгоманова, 2008. 378 с.
4. Коротєєва В. О. Науково-педагогічні основи вивчення української народної педагогіки в вузі (в трьох частинах). Частина перша. Миколаїв : Сузір'я, 1994. 116 с.
5. Ліненко А. Ф. Теорія и практика формування готовності студентів педагогічних ВНЗ до професійної діяльності : дис. докт. пед. наук : 13.00.01, 13.00.04. Київ, 1996. 403 с.
6. Лозко Г. Етнологія України. Київ : "Арт-Ек". 2004. 306 с.
7. Олексюк О. М., Ткач М. М. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва : навч. посібник. Київ : Знання України, 2004. 264 с.
8. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ : Освіта Україна, 2008. 274 с.
9. Падалка Г. М. Пріоритетні напрямки розвитку сучасної мистецької освіти. *Теорія і методика мистецької освіти* : зб. наук. пр. Київ, 2004. Вип. 1 (6). С. 15-20.
10. Падалка Г. М. Професійно-цілісний підхід і його реалізація в умовах художньої освіти майбутнього вчителя (на матеріалі музичних дисциплін) : метод. рек. Київ : НПУ, 1999. 33 с.
11. Руденко Ю. Д. Основи сучасного українського виховання Київ : Вид-во імені Олени Теліги, 2003. 328 с.

12. Рудницька О. П., Болгарський А. Г., Свистельнікова Т. Ю. Основи педагогічних досліджень : навч.-метод. посіб. Київ, 1998. 143 с.
13. Стельмахович М. Методологічні засади української етнопедагогіки. *Початкова школа*. 1998. № 2. С. 41-43.
14. Сявавко Є. І. Українська етнопедагогіка в її історичному розвитку. Київ : “Наукова думка”, 1974. 156 с.
15. Хоружа О. В. Етнокультурна освіта в системі фахової підготовки майбутнього вчителя музики. *Наука і молодь* : збірник праць щорічної науково-практичної конференції студентів та молодих учених (18 квітня 2008 року). Київ : Міжгалузевий інститут управління, 2008. Випуск 3. С. 14-16.
16. Хоружа О. В. Етнопедагогічне мислення майбутнього вчителя музики: етапи формування. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Теорія і методика мистецької освіти* : зб. наук. Праць. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. Випуск 8 (13). С. 110-120.
17. Хоружа О. В. Етнопедагогічне мислення як інструмент удосконалення фахової підготовки майбутнього вчителя музики. *Вісник Черкаського університету. Серія Педагогічні науки* : зб. наук. статей. Черкаси : Черкаський національний університет імені Б. Хмельницького, 2009. С. 78-81.
18. Хоружа О. В. Засоби народної педагогіки в контексті формування етнопедагогічного мислення майбутнього вчителя музики. *Молодь, освіта, наука, культура і національна самосвідомість в умовах європейської інтеграції* : збірник матеріалів XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (14-16 травня 2008 р.). Київ : Видавництво Європейського університету, 2008. Т. 2. С. 76-78.
19. Хоружа О. В. Компонентна структура етнопедагогічного мислення майбутнього вчителя музики. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти* : зб. наук. праць. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції “Гуманістичні орієнтири мистецької освіти” 22-24 квітня 2009 р. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. Випуск 7 (12). – С. 116-122.
20. Хоружа О. В. Методичні умови формування етнопедагогічного мислення майбутнього вчителя музики О. В. Хоружа. *Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей* : збірник матеріалів VI мистецько-педагогічних читань пам’яті професора О. П. Рудницької. Чернівці : Зелена Буковина, 2010. С. 258-260.

21. Хоружа О. В. Роль етнопедагогічного мислення в процесі фахової підготовки майбутнього вчителя музики. *Наукові записки. Серія педагогічні та історичні науки*. Зб. наукових статей. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова. 2007. Вип. LXVIII (68). С. 160-168.
22. Хоружа О. В. Становлення виховних ідеалів народної педагогіки у контексті історичного розвитку українського етносу. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Зб. наук. праць. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова. 2008. Вип. 10. С. 183-191.
23. Хоружа О. В. Сутність етнопедагогічного мислення майбутнього вчителя музики в контексті мистецької освіти. *Педагогіка і психологія професійної освіти: науково-методичний журнал № 5*. Львів: Національний університет "Львівська політехніка". 2008. С. 147-156.

Інна Коваленко, Сюе Юйвей

СПЕЦИФІКА ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТІВ МИСТЕЦТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

У сучасних умовах постає край важливою необхідністю оновлення процесу навчання і виховання фахівців нового покоління, формування духовної культури з орієнтацією на внутрішній культурний світ особистості з урахуванням реалій сьогодення. Одне з завдань полягає у зближенні нинішнього рівня освіти до мирового стандарту, залучення іноземної молоді, що навчається в нашій країні до кращих зразків європейської та світової культури та її пріоритетних цінностей, оскільки національні ознаки культури кожного народу створюють уявлення про цей народ, формує традиції, діяльність, забезпечує розвиток і прогрес нації.

Законом України "Про освіту" визначено мету освіти як "всесторонній розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї